

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกันเพื่อให้ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเขวาสินรินทร์ ซึ่งเป็นตำบลที่ตั้งของป่าโคกหนองข่า โดยมีจำนวน 6 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่โดยรอบและใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า จำนวนทั้งสิ้น 708 ครัวเรือน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Unit)

1) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) จำนวนจากประชากรโดยมีขนาดตัวอย่าง 256 ครัวเรือน โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน นันทนิตย์ ตรีนันทวัน 2548: 35) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e^x = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 (ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95)

$$n = \frac{708}{1 + 708(0.05)^2}$$

$$n = 255.59$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเรื่องนี้มีทั้งหมด = 256 ครัวเรือน

2) สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านโดยใช้สูตรกระจายเพื่อให้มีการกระจายกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้หาสัดส่วน ดังนี้

$$n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

โดยกำหนดให้

n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ตัวอย่าง การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง หมู่ที่ 3 บ้านเชียงเหียน

$$n_i = \frac{256 \times 152}{708}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างบ้านเชียงเหียน = 54.96 คร่าวเรือน

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างบ้านเชียงเหียน = 55 คร่าวเรือน

จากสูตร 2) สัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน แสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
หมู่ที่ 3 บ้านเชียงเหียน	152	55
หมู่ที่ 4 บ้านหัน	151	55
หมู่ที่ 6 บ้านโนนสระพัง	81	29
หมู่ที่ 18 บ้านเชียงเหียนใต้	133	48
หมู่ที่ 21 บ้านหันพัฒนา	91	33
หมู่ที่ 23 บ้านเชียงเหียนน้อย	100	36
รวมทั้งสิ้น	708	256

1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ การสุ่มเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยให้แต่ละตัวอย่างมีโอกาสเลือกเท่ากันโดยวิธีจับสลาก

1.3 เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและนำมาแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริง โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 20 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคแล้วนำมาแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า แบ่งเป็นส่วน 3 ดังนี้

ส่วนที่ 2.1 คำถามเกี่ยวกับเหตุผลหลักในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

ส่วนที่ 2.2 คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.80

ส่วนที่ 2.3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.93

แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำของชุมชน เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.83

โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมาย ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ โดยแบ่งระดับปัญหาออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่มีปัญหา และมีปัญหา โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.82

ตอนที่ 5 แนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 5.1 แนวทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสม เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.80

โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมาย ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากคำถามในข้อ 5.1 เป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยตรงจนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 256 ตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1.1 ประชากร (Population) คือ ประชาชนทั้งหมดจาก 6 หมู่บ้านที่อาศัยโดยรอบและใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ จำนวน 708 ครัวเรือน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Unit) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำชุมชนหมู่บ้านละ 1 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คนตัวแทนชาวบ้านจากจำนวน 6 หมู่บ้านหมู่บ้านละ 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ข้างต้น ใช้แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นที่สนใจ คือ แนวทางบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำอย่างมีส่วนร่วม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามมาเสนอต่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการพัฒนาการจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งในการจัดการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำตำบลเขว อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตามแบบสอบถามให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้รับทราบข้อมูลและให้ข้อคิดเห็น

2.3.2 ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำที่ได้จากผลการ

สำรวจโดยแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมถึงหาข้อสรุปถึงแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าร่วมกัน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้แก่ พรรณาคำบรรยาย การตีความ และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ

